

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

-

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Alkutuottajien aseman vahvistaminen on hyvä ja tarpeellinen asia, ja edellytys alkutuotannon vahvistamiselle sekä jatkajien saamiseksi alalle. Tukea tulisi antaa uusille alalle siirtyville ja pientuotannolle. Nyt tukipolitiikat suosivat suuria tiloja ja tuotantoa.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Oppilaitokset ja alan tutkimus toimivat sillanrakentajia eri toimijoiden välillä, ja niillä on vahvat kansainväliset yhteydet sekä osaamista innovaatioiden kaupallistamiseen kansainvälisyyden osaaminen. Ruokaketjun toimijoiden välistä innovaatiovuorovaikutusta tulee lisätä. Päijät-Hämeessä ja Kanta-Hämeessä on tähän vahvaa osaamista ammatillisissa oppilaitoksissa (Salpaus) ammattikorkeakouluissa (LAB Food Pilot Plant), HAMK) ja yliopistoissa (LUT, HY Viikki) . Kansallinen ohjelma on TKI-toiminnan lisäämisen ja konkretian näkökulmista kytkettävä vahvemmin alueelliseen tekemiseen. KV-messujen mahdollisuudet pieneille tuottajille / tuottajaryhmille ovat arvokkaita.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Oikeudenmukaisuus ja reiluus on tärkeää sosiaalisen kestävyyskannalta, alalla on ollut työntekijöiden väärinkäyttöä, kuten ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä. Sen kitkeminen on tärkeää.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Tuotantoeläinten hyvinvointi tulee olla keskeinen kehitettävä asia. Eläinten määrää ja lihansyönnin ylläpitämistä tulisi pohtia kriittisesti ja peilata sitä uusiin valtion ravitsemissuosituksiin, vähemmän ja laadukasta olisi oikea suunta. Tämä edistäisi myös ruuan arvostusta.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Läpinäkyvyys ja tiedon lisääntyminen koko elintarvikeketjussa tuottajalta kuluttajalle on tärkeää oikeantiedon saamisessa ja kuluttajien päätöksenteon tukena.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuuden kannalta monipuolinen kasvituotanto ja viljelytavat sekä esim tilamäärien lisäämiseen pyrkiminen lisäävät huoltovarmuutta ja pienentävät esim. kasvituhojen riskejä, kun kaikki "munat eivät ole yhdessä korissa". Tulisi antaa tilaa ja tukea myös pienimuotoiselle maatalouselinkeinojen harjoittamiselle.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Suuri haaste on siinä, miten saadaan osaajia alalle ja miten saadaan toteutettua sukupolven vaihdokset. Alan uudistuminen, pientuotannon tukeminen, ja esim yhteisömaatalous voisivat houkutella uusia tekijöitä alalle.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Kiertotalouslannoitteiden tuotannon ja käytön edistäminen, kasvinsuojeluaineiden vähentäminen, luomun ja uudistavan viljelyn lisääminen sekä biokaasun hyödyntäminen työkoneiden polttoaineena vähentävät tarvetta ulkomaisille tuotantopanoksille.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

-

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Lihantuotannon ja sen syömisen vähentäminen poistaisi tarvetta uusien peltöjen raivaukselle mahdollistaen hiilidioksidipäästöjen leikkauksen.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Tuotantoeläintilojen eläinten määrän rajoittaminen ja laidunnukseen soveltuvien eläinten valitseminen mahdollistaisivat laidunnuksen lisäämisen lisäten luonnon monimuotoisuutta sekä eläinten hyvinvointia, suunta pois teollisista eläintiloista.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltöjen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Peltöjen ravinnepäästöt on saatava hallintaan, jottei vesistöihin kohdistu enää yhtään räsistusta.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Varhaiskasvatuksessa ja kouluruokailussa on suuri merkitys julkisilla hankinnoilla. Päättäjille tulee lisätä ruokakasvatusta ja ymmärrystä, jotta he voisivat edistää terveellisten kotimaisten kasvisten ja paikallisten raaka-aineiden käytön mm. kuntien strategioihin.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

Vastuuta on siirrettävä myös kaupan suuntaan tarjonnan osalta, terveelliset ruoat esille, kuluttajien tukeminen kotimaisissa, kestävässä ja terveellisissä ostopäätöksissä, ei makkaraa tai limsaa sisäänheittotuotteeksi.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

Kouluruokailu tulisi suunnitella niin, että oppilailla on riittävästi aikaa ruokailuun ja yhdessä oloon ruuan äärellä, opettajat esimerkkinä mukaan lounaalle.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Strategialuonnoksessa on paljon hyvää kuten poikkitieteellisyys, kestävä verotus, innovaatiot ja rahoituksen turvaaminen. Tärkeää on tukirahoituksen suuntaaminen uudistavaan, tulevaisuuden ratkaisuja tarjoavaan tuotantoon, joka huomioi ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden ja saastumisen. Tukea on suunnattava pienemmille toimijoille, eikä isoille teollisille eläintiloille.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Kansallisessa strategiassa on hyvin linjassa olevia toimenpiteitä liittyen Päijät-Hämeen vihreän siirtymän ohjelmassa nostettuihin teemoihin, kuten luonnonkantokykyyn, ruokakulttuuriin ja ruuan arvostukseen sekä hyvinvointiin. Kokonaisuutena kansallinen strategialuonnos on hyvä, mutta painotusta tarvitaan järjestelmän alkupäässä tuotannon uudistumiseen niin, että se on reilua ja kannattavaa. Innovaatioihin, tuotantomenetelmien uudistumiseen ja alkutuotannossa mm. uudistavan ja monipuolisen viljelyn edistämiseen sekä uusien kasviperäisten tuotteiden kehittämiseen olisi tulevaisuudessa panostettava entistä enemmän. Tästä näkökulmasta kansallinen strategia voisi olla rohkeampi ja "vihreämpi". Uusien mahdollisuuksien kautta voisi turvata myös reilun kannattavuuden. Konkretiataso voisi olla korkeampi, mutta tavoitevuosi 2040 ja ohjelman kansallinen luonne tekee konkretiasta haastavaa.

Hertsu Juha
Päijät-Hämeen liitto

Kivelä Riikamari
Päijät-Hämeen liitto